

Kostbare verloren jaren

Column
Frans Debets

De eerste 20 procent van deze eeuw zit er nu op, het derde decennium gaat beginnen. De energietransitie is maar een onderdeelje van het grote verhaal van deze eeuw, maar een paar aspecten kunnen we toch wel benoemen.

In de vorige eeuw werd al duidelijk dat we een ander energiesysteem moesten ontwikkelen. In de Nationale Milieuverkenning 1985-2010 werd indringend beschreven wat de problemen waren en hoe we deze konden oplossen. De ophoping van CO2 in de atmosfeer en de noodzaak om dat snel aan te pakken stond toen ook al hoog op de agenda.

De eerste jaren van deze eeuw werden gekenmerkt door de nieuwe beleidsplannen en hoge ambities die met veel enthousiasme werden gepresenteerd. Het beleidsplan Schoon en Zuinig uit 2007 beschreef duidelijk waar we in 2020 moesten uitkomen: 30 procent reductie van broeikasgassen ten opzichte van 1990, een aandeel van 20 procent hernieuwbare energie en jaarlijks 2 procent energiebesparing.

Het plan werd breed gedragen en gemeenten en bedrijfstakken beloofden niet alleen deze doelen te halen maar herformuleerden zelfs veel hogere ambities. Van dit alles is niets terecht gekomen. Achteraf was het misschien ook wel wat naïef om zo hoog in te zetten, wellicht is dat het kenmerk van de eerste twee decennia: overspannen ambities en hardnekkige naïviteit.

Er zijn nog weinig aanwijzingen dat dit de komende jaren gaat veranderen. Steeds weer wordt de boodschap herhaald dat alle technieken al voorhanden zijn, dat het best kan als je maar wilt, dat we het samen gaan doen, en dat het kostenneutraal moet zijn. Een voorzichtige nuancering van deze boodschap is moeilijk, de duurzame pioniers zien dat als

verraad en de sceptici omarmen je direct als hun medestander – daarom hou ik maar mijn mond.

Ondertussen zijn kostbare jaren verloren gegaan. In 2012 waarschuwde het Internationale Energieagentschap: als we voor 2017 de CO2-emissies niet drastisch hebben verminderd zal het energiesysteem zoveel CO2 uitstoten dat de maximale ophoping in de atmosfeer overschreden zal worden. Dat was als waarschuwing bedoeld, maar ook dat leidde niet tot veranderingen. In 2009 werd de klimaatparadox beschreven: tegen de tijd dat we beseffen dat de CO2-emissies echt naar beneden moeten, zal het te laat zijn.

Het bijzondere van de toekomst is dat hij op een later tijdstip achter ons ligt. De veelbelovende transitiejaren die we hadden gepland tot 2020 zijn nu voorbij. Er is veel gebeurd en veel veranderd, maar wat we wilden en moesten doen hebben we niet gedaan.

We hebben niet veel keus, we moeten het blijven proberen. Ondertussen worden de gevolgen van het veranderende weer duidelijk: verdroging, zware buien en toenemende hittestress hebben het domein van de voorspellingen verlaten en zijn nu werkelijkheid geworden.

Ook daarin zijn we weinig effectief. Steeds weer wordt bepleit dat we anders moeten omgaan met water en steeds weer nieuwe bestuursakkoorden en adviescommissies herformuleren wat we al lang al weten, maar de echte veranderingen schuiven we nog voor ons uit.

In dit alles is de belofte en het vertrouwen dat we het volgend jaar echt beter zullen doen een vast patroon, in dat vaste patroon voeg ik mij graag: vanaf volgend jaar wordt het beter.

► Frans Debets is deskundige op het gebied van duurzame energie